

Gewijzigde pensioenregeling Akzo geldt ook voor gepensioneerden

De Vereniging van Gepensioneerden van Akzo Nobel (VGAN) wilde dat de wijziging van de pensioenregeling - van middelloon naar Collective Defined Contribution (CDC) - niet van toepassing zou worden verklaard op gepensioneerden¹. Het gerechtshof van Arnhem stelt, net als het kantongerecht en de rechtbank, echter Akzo in het gelijk: de gewijzigde financieringsovereenkomst is ook op gepensioneerden van toepassing.

ROBBERT VAN WOERDEN

Aanleiding voor het geschil

In 2005 besluit Akzo om de tot dan toe geldende middelloonregeling om te zetten in een CDC-regeling. Een CDC-regeling streeft naar een middelloon voor de deelnemers, maar geeft geen garantie op de aanspraken bij een dekkingstekort. Dit werd gefinancierd met een collectieve beschikbare premie van 20% van de pensioengrondslag over een looptijd van vijf jaar. Daarnaast ontving het pensioenfonds een bruidsschat van € 300 miljoen om het pensioenfonds 'op eigen benen te laten staan'. Akzo wilde hiermee bereiken dat de pensioenregeling als Defined Contribution (DC)-regeling kon worden gekwalificeerd. Daarmee worden ongewenste pensioenefecten in de jaarrekening voorkomen. De bedoeling was om de pensioenregeling niet wezenlijk te wijzigen, behalve dat zeer helder wordt aangegeven dat er sprake is van voorwaardelijke indexaties. Daarnaast kan Akzo bij een CDC-regeling niet garant staan voor een dekkingstekort van het Pensioenfonds Akzo Nobel. Een dekkingstekort kan in de nieuwe regeling zelfs leiden tot een verlaging van de opgebouwde rechten. Dit is een essentieel verschil met de tot dusverre gehanteerde middelloonregeling.

Akzo heeft in 2005 de voorgenomen wijziging netjes afgekaart met betrokken vakverenigingen. Naar de gepensioneerden is gecommuniceerd dat het pensioenfonds een dusdanige buffer heeft dat de kans op het achterwege blijven van indexatie juist is verkleind. Keerzijde is dat het fonds nu wel zelf het beleggingsrisico draagt. De gepensioneerden, vertegenwoordigd in de Vereniging van Gepensioneerden van Akzo Nobel, gingen hiermee niet akkoord.

Het geschil

Er zijn drie rechtsvragen:

1. Bevatten de pensioenreglementen uit 1995 en 2003 een onvoorwaardelijke of een voorwaardelijke indexering?
2. Zijn de leden van VGAN gebonden aan de per 1 januari 2006 geldende indexatiebepaling?
3. Waren Akzo Nobel en Pensioenfonds Akzo bevoegd om de financieringsovereenkomst te wijzigen en is die wijziging ook van toepassing op de gepensioneerden?

1. Indexaties:

De VGAN stelt dat er in de oudere pensioenreglementen sprake is van een onvoorwaar-

delijke indexatie. Het hof acht ook de indexatiebepalingen in de oudere pensioenreglementen voorwaardelijk. Het hof interpreteert het tekstdeel 'wanneer het prijspeil daartoe aanleiding geeft' als een voorwaarde, terwijl de VGAN dit juist interpreteert als norm voor de (onvoorwaardelijke) aanpassing. Eigenlijk zouden ingegane pensioenen altijd worden geïndexeerd, zo stelt de VGAN, als er een stijging van het prijspeil is. Het hof wijst nog op de mogelijkheid om een correctie toe te passen op de hoogte van de indexatie en het feit dat deze correctie een aantal keer is toegepast.

2. Gepensioneerden gebonden aan wijziging?

Voor gepensioneerden is in principe het reglement geldend op de pensioengerechtigde leeftijd van toepassing. De vraag of het pensioenreglement kan worden gewijzigd is afhankelijk van de inhoud van arbeidsovereenkomst, de pensioentoezegging, het reglement en de bepalingen in de PSW. De indexeringsbepaling is opgenomen in het pensioenreglement. In dit reglement zijn voorwaarden gesteld op basis waarvan het reglement kan worden gewijzigd. De betreffende wijziging van de indexatie is conform de mogelijkheden en voorwaarden in het reglement tot stand gekomen. Daarbij gaat het hof ervan uit dat de nieuwe indexatiebepaling het voorwaardelijke karakter van de indexering bevestigt en dat niet is beoogd reeds betaalde of toegezegde indexering te wijzigen.

Wijziging financieringsovereenkomst

In de originele financieringsovereenkomst was opgenomen dat Akzo eventuele

tekorten in het vermogen van Pensioenfonds Akzo zal aanvullen. Deze garantieregeling is komen te vervallen. De VGAN eist dat zij een beroep kan blijven doen op deze garantieregeling.

Het hof is van oordeel dat wijziging van het financieringssysteem niet moet worden opgevat als een wijziging van de arbeidsovereenkomst, ondanks het feit dat in de arbeidsovereenkomst wordt verwezen naar de door Akzo te betalen bijdrage aan de pensioenregeling. Volgens het hof zijn de aanspraken ook niet gewijzigd en is er geen sprake van een wijziging van het pensioenreglement.

De VGAN heeft aangevoerd dat in de financieringsovereenkomst een derdenbeding is opgenomen dat bepaalt dat gepensioneerden zich rechtstreeks op grond van artikel 6:253 BW op de zelfstandige rechten uit de financieringsovereenkomst kunnen beroepen. Het hof acht de aanwezigheid van een derdenbeding in de financieringsovereenkomst niet bewezen. Ook is niet aangetoond dat de VGAN betreffende derdenbeding heeft aanvaard. Bovendien oordeelt het hof dat de VGAN geen partij is in de financieringsovereenkomst en dat instemming van de VGAN met een wijziging van de financieringsovereenkomst dan ook niet is vereist. Tevens blijken de actuariële bedrijfstech-

nische nota, de statuten en de PSW geen bepalingen te bevatten die de grieven van de VGAN ondersteunen. De eerdere uitspraak van het kantongerecht wordt daarmee door het hof bevestigd.

Commentaar

Er valt heel wat aan te merken op de uitspraak van het hof. In rechtsoverweging 4.20 bijvoorbeeld wordt gesteld dat er in het reglement een mogelijkheid is om het reglement te wijzigen. De bepaling waar het hof op doelt geeft de mogelijkheid tot wijziging van de pensioentoezegging. En juist een wijziging van de pensioentoezegging ten aanzien van gepensioneerden is niet mogelijk.

Zeer opvallend is dat de VGAN geen exemplaar blijkt te hebben van de financieringsovereenkomst en dat deze ook niet is ingebracht door Akzo. Het hof rekent het de VGAN aan dat zij niet kan aantonen dat er sprake is van een derdenbeding in de financieringsovereenkomst. Als er sprake is van een aanvaard derdenbeding, dan treedt de derde (gepensioneerde) toe tot de overeenkomst en zal hij met een wijziging van die overeenkomst moeten instemmen. De inhoud van de financieringsovereenkomst is zeer belangrijk in deze zaak. Het is vreemd dat het ontbreken ervan Akzo en het Pensioenfonds Akzo niet wordt aangerekend. Immers, het is

een overeenkomst tussen werkgever en uitvoerder. Onder de Pensioenwet is de uitvoeringsovereenkomst wel opvraagbaar en zal een uitvoerder verplicht zijn deze te vertrekken aan (ex-)deelnemers. Op basis van artikel 17b PSW zou de VGAN de inhoud van de financieringsovereenkomst ook op verzoek verkregen moeten hebben. Of de VGAN moeite heeft gedaan om de financieringsovereenkomst te verkrijgen, is niet duidelijk.

In de brieven van Akzo geeft men aan dat de financieringswijze is veranderd en verder dat men de bestaande lijn bevestigt dat er sprake is van voorwaardelijke indexaties. De wijziging van de pensioenregeling is ingegeven vanuit jaarrekeningtechnisch oogpunt. Om over te gaan naar CDC is er een forse bruidsschat overgemaakt naar het pensioenfonds om tegenvallers te kunnen financieren. De indexaties voor de huidige gepensioneerden kunnen normaal gesproken daaruit betaald worden. Dat ligt natuurlijk geheel anders voor de jongere medewerkers bij Akzo. Ontstaan er op lange termijn tekorten, dan zullen zij dat naar verwachting het eerste merken, bijvoorbeeld in een verhoging van de werknemersbijdrage voor de volgende vijfjaars-termijn of een lagere opbouw. Het is daarom opvallend dat de vakbeweging akkoord is gegaan met de wijziging van de financiering. Juist de huidige werknemers zullen voor toekomstige financieringsproblemen opdraaien.

Voor de overgang naar een CDC-regeling heeft Akzo diep in de buidel moeten tasten. Voor het afdekken van alle risico's is behalve een forse premie ook € 300 miljoen extra betaald. Akzo had slechts één doel: de pensioenregeling moest volgens IAS 19 kwalificeren als Defined Contribution (DC). Akzo rapporteerde alleen ook in de Verenigde Staten. Deze pensioenregeling zal daar wellicht volgens FAS-158 worden gezien als een Defined Benefit-regeling. ■

Noot

1 Gerechtshof Arnhem, 27 mei 2008; zaaknummer 104.003.645

Drs. Robbert van Woerden is hoofd Fiscale en Juridische Zaken bij Pensioendesk Nederland B.V. Mail: fjz@pd.nl

